

TILSYNSRAPPORT - VEDTAK

Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene
har et trygt og godt skolemiljø

Gran kommune – Moen skole

Sammendrag

Vi har ført tilsyn med Gran kommune og Moen skole. Temaet for tilsynet er skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø. Formålet med tilsynet er bedre regelverksetterlevelse på disse områdene slik at elevene i en størst mulig grad kan oppleve et trygt og godt skolemiljø.

Varsel om tilsyn ble gitt i brev av 06.05.21. Dokumentasjon ble oversendt Statsforvalteren innen fristen den 11.06.21. Våre vurderinger og konklusjoner er basert på egenvurderinger i RefLex og skriftlig dokumentasjon, i tillegg til observasjoner/informasjon fra intervju med elever, ansatte og rektor ved skolen den 07.09.21. Se ellers «dokumentasjonsgrunnlaget» som er vedlagt denne rapporten.

Vi har funnet at dere ikke overholder regelverket på alle områder.

Avdekkede regelverksbrudd, status på rapporten og veien videre

Statsforvalterens tilsyn med Moen skole sitt arbeid med aktivitetsplikten har avdekket regelverksbrudd på følgende områder:

Del 1- Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Kommunen må sørge for at skolen oppfyller plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2, 9 A-4 og 9-1. Kommunen må i den forbindelse se til at skolen:

1. sikrer at det blir satt inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt, herunder dokumenterer hvordan det er tatt hensyn til elevens beste.

Kommunen mottok en foreløpig tilsynsrapport og har ikke levert noen kommentarer til denne. Vi fatter nå vedtak med pålegg om retting. Kommunen har rettefrist til **17.12.2021**.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	6
1.1. Kort om kommunen	6
1.2. Om gjennomføringen av tilsynet	6
1.3. Avklaringer og definisjoner	7
2. Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø	8
2.1. Har alle som jobber på skolen, kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø?	8
Rettslige krav	8
Statsforvalterens observasjoner	9
Statsforvalterens vurderinger	9
Statsforvalterens konklusjon	10
2.2. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet?	10
Rettslige krav	10
Statsforvalterens observasjoner	10
Statsforvalterens vurderinger	14
Statsforvalterens konklusjon	14
2.3. Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?	15
Rettslige krav	15
Statsforvalterens observasjoner	15
Statsforvalterens vurderinger	16
Statsforvalterens konklusjon	16
2.4. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	17
Rettslige krav	17
Statsforvalterens observasjoner	17
Statsforvalterens vurderinger	18
Statsforvalterens konklusjon	18

2.5. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier? ¹⁸	
Rettslige krav	18
Statsforvalterens observasjoner	19
Statsforvalterens vurderinger	19
Statsforvalterens konklusjon	20
2.6. Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller?	20
Rettslige krav	20
Statsforvalterens observasjoner	20
Statsforvalterens vurderinger	20
Statsforvalterens konklusjon	20
2.7. Sikrer rektor at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	21
Rettslige krav	21
Statsforvalterens observasjoner	21
Statsforvalterens vurderinger	23
Statsforvalterens konklusjon	23
2.8. Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest?	23
Rettslige krav	23
Statsforvalterens observasjoner	23
Statsforvalterens vurderinger	24
Statsforvalterens konklusjon	24
2.9. Sikrer rektor at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?	24
Rettslige krav	24
Statsforvalterens observasjoner	24
Statsforvalterens vurderinger	26
Statsforvalterens konklusjon	26
2.10. Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?	26
Rettslige krav	26
Statsforvalterens observasjoner	26
Statsforvalterens vurderinger	28

Statsforvalterens konklusjon	28
3. Varsel om pålegg om retting.....	28
4. Dere kan gi tilbakemelding på rapporten.....	29
5. Vedlegg: Liste over dokumentasjon	29

1. Innledning

Vi fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 30.

I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller opplæringsloven med forskrifter.

Dersom skolen og kommunen ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting. Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. lovens § 13-10, jf. også kommuneloven § 25-1. Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger. Les mer om vår behandling av personopplysninger på [www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/](http://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/).

1.1. Kort om kommunen

Moen kommune ligger i det som tidligere var Oppland fylke, fra 01.01.20 i Innlandet fylke. Kommunen hadde ved utgangen av 2. kvartal 2021 drøye 13600 innbyggere. Gran kommunen har til sammen ti skoler. Moen skole er en av 8 barneskoler i kommunen og har 147 elever på 1 - 7 trinn i skoleåret 2020/2021. Moen skole ligger i Lygnabakka mellom Jaren og Lygna. Kommunalsjef for barnehage og skole er ansvarlig for skolen, og rapporterer ifølge kommunens hjemmeside til kommunedirektøren.

Det ble varslet tilsyn med kommunen på bakgrunn av en helhetlig ROS-analyse. Denne risikovurderingen bygger på informasjon Statsforvalteren har fra ulike kilder.

1.2. Om gjennomføringen av tilsynet

Vi åpnet tilsyn med Gran kommune i brev av 06.05.21. Dere ble pålagt å levere dokumentasjon til oss. Vi har fått dokumentasjonen for å gjennomføre tilsynet.

Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø er temaet for tilsynet. Vi har kontrollert følgende undertemaer:

1. Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2, 9 A-3, 9 A-4 og 9-1.

Etter at dokumentasjonen ble mottatt og gjennomgått, valgte Statsforvalteren å spisse tilsynet ytterligere. Dette medførte at del 3 ble tatt ut av tilsynet og at vi derfor har ført tilsyn med del 1 på Moen skole. Skolen ved rektor ble orientert om endringen i telefonsamtale og e-post av 26.08.2021.

Vi har ikke sett på hvordan dere oppfyller andre krav i regelverket.

Formålet med tilsynet er å kontrollere om Gran kommune oppfyller kravene i regelverket når det gjelder skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø. For å kontrollere dette har vi undersøkt praksis ved Moen skole. Vi ønsker at tilsynet skal være en støtte for skoleeier og skolelederne i kommunen. Vi håper at skoleeier og skolelederne blir styrket i sitt videre arbeid når det gjelder skolemiljø og skolens aktivitetsplikt. Gjennom tilsynet ønsker vi å bidra til å gjøre regelverket bedre kjent og at tilsynet vil ha en læringseffekt.

Dersom Gran kommune/Moen skole ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10. Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Vi sendte foreløpig tilsynsrapport til dere 24.09.2021. I den presenterte vi våre foreløpige vurderinger og konklusjoner. Dere hadde ingen kommentarer til innholdet i den foreløpige rapporten.

1.3. Avklaringer og definisjoner

Med regelverket mener vi opplæringsloven med forskrifter og andre lover og forskrifter som gjelder for skolen innenfor det området vi kontrollerer. Særlig aktuelle er forvaltningsloven og barnekonvensjonen.

Virkeområdet for kapittel 9 A er skolen, skolefritidsordningen (SFO) og leksehjelpstilbudet. I dette tilsynet omfatter skolemiljø det psykososiale skolemiljøet og ikke det fysiske skolemiljøet.

At rektor skal sikre at skolen oppfyller et krav i regelverket, betyr at rektor må ha bestemt en fast fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Dette er nødvendig der regelverket gir skolen et handlingsrom for hvordan skolen skal oppfylle kravet, slik at skolen selv må operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke et krav at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen. Rektor må i tillegg følge opp at de som jobber på skolen, bruker fremgangsmåten i praksis.

I noen tilfeller har ikke skolen et handlingsrom for hvordan skolen skal oppfylle kravet, fordi fremgangsmåten er gitt. At rektor skal følge opp at skolen oppfyller et krav i regelverket, betyr at rektor må forsikre seg om at den gitte fremgangsmåten blir oppfylt i praksis på skolen. Eksempel: «Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?». Her følger fremgangsmåten av aktivitetsplanen, men rektor må følge opp at skolen gjør det som følger av aktivitetsplanen.

At rektor skal sørge for at et krav blir oppfylt, betyr at oppgaven er av en slik art at det ikke er nødvendig med en fast fremgangsmåte. Dette kan gjelde mindre oppgaver eller aktiviteter. Eksempel: «Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?» Det kan i tillegg gjelde større oppgaver hvor det er unaturlig med en fast

fremgangsmåte. Eksempel: «Jobber rektor for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et inkluderende og trygt skolemiljø?»

Kravene om at rektor skal sikre, følge opp eller sørge for noe, er alle utslag av rektors plikt til å arbeide systematisk slik at kravene i loven blir oppfylt. Når kontrollspørsmålet ikke inneholder krav om at rektor skal sikre, følge opp eller sørge for noe, betyr det at vi ikke skal vurdere det systematiske arbeidet til rektor, men kun vurdere om skolen oppfyller kravet i praksis.

2. Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Aktivitetsplikten er beskrevet i opplæringsloven (oppl.) § 9 A-4. Rektor må bestemme hvordan de som jobber på skolen skal arbeide for å oppfylle delpliktene i aktivitetsplikten, og følge opp at dette blir gjort, jf. oppl. §§ 9 A-4 og 9-1.

2.1. Har alle som jobber på skolen, kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø?

Rettslige krav

Opplæringsloven § 9 A-2.

Alle som jobber på skolen, skal være oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Det er elevenes egne subjektive opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende.

Statsforvalteren skal under dette kontrollspørsmålet vurdere om skolen oppfyller kravet i praksis.

Alle som jobber på skolen, må ha eller få kunnskap om at det er elevenes subjektive opplevelse av skolemiljøet som avgjør om elevens rett til et trygt og godt skolemiljø er oppfylt eller ikke. Jf. Prop 57 L er alle som oppholder seg på skolen regelmessig omfattet av aktivitetsplikten, dette vil omfatte eksempelvis renholdere og vaktmestere.

Det er ikke avgjørende om en mottar lønn for arbeidet, en har uansett plikt til å følge med dersom en arbeider på skolen og har kontakt med elevene. Dette gjelder blant annet: lærere, ansatte i skoleadministrasjonen, miljøarbeidere, helsesøster, assistenter, vaktmestere, renholdere, kantinemedarbeidere, aktivitetsledere, kursholdere i skolefritidsordningen, frivillige, lærlinger, praksisstudenter.

Statsforvalterens observasjoner

I egenvurderingene bekrefter alle ansattgrupper, samt rektor at det er elevens opplevelse som er i sentrum av skolemiljøsaker. To ansattgrupper legger vekt på at elevens opplevelse undersøkes ved at det stilles åpne spørsmål og at ansatte lytter. Det kommer frem at elevens stemme vektlegges og at det tas hensyn til elevens ønsker når skolemiljøsaker behandles og i avgjørelse om hva som skal skje videre i en sak.

Svarene gitt i egenvurderinger blir bekreftet i intervjuene. Ansattgruppene bekrefter at det er elevens opplevelse av en hendelse som er styrende. Samtidig kommer det frem at de er opptatt av at alle parter blir hørt i en situasjon slik at de kan forstå og danne seg et helhetlig bilde.

De to lærergruppene viser til et kurs de har tatt ved Høgskolen i Innlandet hvor blant annet elevens subjektive opplevelse var et av temaene. Gruppen med andre ansatte bestående av SFO og fagarbeidere i skolen forteller at de ikke hadde mulighet til å delta på kurset, men at de allikevel har fått utbytte av at lærerne deltok. Dette kommer blant annet frem ved at elevens opplevelse og krenkelsesbegrepet er tema i flere felles fora ved skolen, for eksempel personalmøter og planleggingsdager. Gruppen av andre ansatte bestående av ikke-pedagogisk personale (renholdere) bekrefter at de er klar over at elevens subjektive opplevelse knyttes til elevenes trivsel, og at dette er informasjon de har fått fra rektor.

Samtlige grupper oppgir i intervju at de har fått denne informasjonen fra rektor på planleggingsdager, personalmøter og/eller fellesmøter, i tillegg til andre kilder som for eksempel kurs og utdelt materiell. Flere av ansattgruppene legger vekt på at rektor informerer dem om endringer eller ny informasjon som er aktuelt for deres arbeid med skolemiljø, dette skjer gjerne på planleggingsdager eller de halvårlige personalmøtene.

Skolens dokumentasjon inneholder rutiner hvor elevens syn og elevens stemme kommer frem, blant annet i dokumentet «Vårt elevsyn og læringssyn» og skjema for aktivitetsplan. Alle ansatte på skolen har sin egen skolemiljømappe som inneholder en helhetlig oversikt over skolens skriftlige materiell og rutiner når det gjelder skolemiljø.

Eksempelsakene fra skolen dokumenterer at elevens stemme og at eleven skal bli hørt er til stede i behandling av konkrete skolemiljøsaker. Eksempelsakene viser hvordan elevens opplevelse er vektlagt både i oppfølging av elevsaker og utforming av aktivitetsplaner.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren vurderer ut fra egenvurderinger og intervju at alle ansatte, både lærere, assistenter, fagarbeidere, merkantilt ansatte og renholdere ved Moen skole har bevisst kunnskap om at det er elevene sin subjektive opplevelse som er avgjørende for om de har et trygt og godt skolemiljø. Det kommer også frem at dette er kunnskap som de har fått fra kurs, egen bakgrunn og rektor, og som oppdateres av rektor.

I intervju med de ansatte kom det klart fram at de er kjent med at elevens subjektive opplevelse som er bestemmende for elevens opplevelse av trivsel ved skolen. De ansatte ga flere eksempler

på hvordan de følger med på elevene sin opplevelse av sitt skolemiljø, både på systemnivå og på individnivå.

Statsforvalteren vurderer det som sannsynliggjort at skolens skriftlige rutiner, samlet i skolemiljømappa som er tilgjengelig for alle ansatte, er godt kjent i personalet og er i praktisk bruk i skolehverdagen. Elevens stemme og opplevelse kommer også frem i de konkrete eksempelsakene som er sendt inn fra skolen.

Med bakgrunn i det som kommer frem i egenvurderinger, intervju og skolen sin dokumentasjon mener Statsforvalteren det er sannsynliggjort at de ansatte og andre som oppholder seg regelmessig ved Moen skole har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som er avgjørende for om eleven har et trygt og godt skolemiljø. Statsforvalteren vurderer at rektor gjennom jevnlig informasjon i ulike møteformater setter de ansatte og andre som oppholder seg regelmessig på skolen, i stand til å fange opp om en elev ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at alle som jobber på Moen skole har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A-2.

2.2. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 første og sjuende ledd og 9-1.

Alle som jobber på skolen, skal være oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dere skal følge spesielt godt med på sårbare elever. Dere må skaffe dere informasjon fra elevene om hvordan de opplever skolemiljøet. Dere skal dokumentere hvordan dere følger med. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal følge med, og følge opp at det blir gjort.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor gitt alle som jobber på skolen kompetanse slik at de kan gjenkjenne tegn på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

I egenvurderinger oppgir de to lærergruppene, samt rektor, at de har fått kompetanse til å følge med på elever gjennom kurs i regi av Høgskolen i Innlandet. I tillegg oppgis det at skolemiljø er jevnlig tema i skolens egenutvikling. Gruppen med andre ansatte skriver i egenvurdering at dette

alltid har vært tema på alle personalmøter, ved skolens oppstart, planleggingsdager og seminarer. Dette bekreftes i skolens dokumentasjon, blant annet gjennom «Skolens årshjul for å ivareta et inkluderende skolemiljø». Ansattgruppene og rektor referer til flere ulike verktøy som tas i bruk for å følge med på elevene, for eksempel elevundersøkelsen, systemundersøkelser som Spekter og relasjonssirkel, klassesetningsundersøkelse, aktiv inspeksjon, klassemøter, fadderordning og elevsamtaler, samt utviklingssamtaler. Disse verktøyene gjentas av ansattgruppene i intervju, i tillegg til at de peker på ulike arenaer hvor elevenes trivsel er tema, for eksempel klassens time i en gang i uka.

Ansattgruppen med ikke-pedagogisk personale oppgir i intervju at de ikke har informasjon om hver enkelt elev og eventuell sårbarhet, men at de prater med elevene og får med seg mye rundt hvordan eleven har det.

I intervju oppgir en lærergruppe at det ved skolestart er kommunikasjon mellom lærer/elev og skole/hjem. Lærerne får meldinger fra foresatte via Transponder hvis det er noe de må følge med på. Noen elever er de oppmerkssomme på av ulike grunner, følger kanskje ekstra med på dem og gruppa rundt. Mange små detaljer som gjør at de til sammen kan oppfatte hvordan eleven har det. Gruppen forteller at det er lav terskel for å prate om ting slik at lærerne får informasjon om hva de skal se etter. Skolen har også faste rutiner som hjelper de ansatte å se elevene, for eksempel møter læreren hver enkelt elev hver morgen før skolestart, noe som gir en mulighet til å fange opp hvordan hver enkelt elev har det ved å se på dem og snakke med dem. En annen lærergruppe oppgir i intervju at de fanger opp om elevatferd endrer seg, ved å bruke sitt profesjonelle blikk. Denne lærergruppen forteller også at det er viktig med god relasjon og at de er bevisst på at hver enkelt elev har ulike behov for å bli sett og fulgt opp.

Er de som jobber på skolen kjent med hvilke forhold som kan gjøre eleven særskilt sårbar?

Alle ansattgruppene og rektor svarer ja i egenvurderingen på spørsmålet om de er kjent med hvilke forhold som kan gjøre elever særskilt sårbare. En ansattgruppe oppgir at skolen utfører en sårbarhetsanalyse, en annen gruppe viser til kurs gjennomført av Høgskolen i Innlandet. Det oppgis også at kontaktlærer og rektor har møte for å gå gjennom alle elevene og kartlegge hvem som anses å være særskilt sårbare to ganger i året. Denne informasjonen bringer kontaktlærer videre til ansatte ved skolen.

SFO- og fagarbeidere i skolen oppgir i egenvurdering at de blir kjent med elevens sårbare situasjon gjennom rektor, kontaktlærer eller foresatte. Det kan for eksempel gjelde det individuelle, familie, jevnaldrende eller miljø.

I intervju oppgir ansattgruppen med SFO og fagarbeidere at de bruker skolens sårbarhetsanalyse for å få kjennskap til sårbare barn, de bidrar inn fordi de er i nærheten av elevene. De oppgir også at flere av dem har de samme elevene både i skolen og på SFO, og har hele tiden dialog med barna, ser dem i ulike situasjoner og får magefølelse hvis noe ikke er helt riktig. Hvis de blir oppmerkssomme på noe på SFO sier de ifra til SFO leder, er det på skolen det skjer noe sier de ifra til rektor.

I intervju oppgir en lærergruppe at skolen har en plan for hvordan se etter sårbare elever, og de nevner ulike forhold og konkrete kjennetegn som kan gjøre en elev særskilt sårbar. Videre oppgir

gruppen at de leser i rutinene hvordan særskilt sårbarhet skal forstås og at det er samtale med rektor to ganger i året der alle elevene gjennomgås. En annen lærergruppe oppgir i intervju at de har snakka en del i personalet om hvilke faktorer som kan gjøre en elev ekstra sårbar. Lærerne oppfatter forskjellige ting og videreformidler informasjon til hverandre, for eksempel i overganger og i inspeksjon. Det er lav terskel for å skrive ned informasjon om elever og gi det til kontaktlærer som lagrer det i klassepermen.

Skolens dokumentasjon inneholder «Analyse av sårbare elever» hvor ulike faktorer er listet opp innenfor ulike kategorier. Flere ansattgrupper bekrefter at dette dokumentet er inkludert i de ansattes skolemiljømappe, og brukes aktivt for å følge med på hvordan elevene har det.

Følger rektor opp at alle som jobber ved skolen i praksis er oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har det bra og følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?

I egenvurderinger svarer alle ansattgruppene ja på dette spørsmålet og viser til oppsøkende og aktiv inspeksjon, samarbeidsmøter rundt sårbare elever, samtaler med elever og skole-hjem samarbeid.

Rektor oppgir i egenvurderingen at de ansatte observerer, prater med, følger opp de som har en vedvarende sårbarhet og de som periodevis kan være sårbare. De er flinke til å ha hyppige samtaler med elevene, lav terskel for å ringe hjem for å høre, og har lav terskel for å få info fra foreldrene om spesielle omstendigheter.

I intervju oppgir alle ansattgruppene, samt rektor, at det er lav terskel i personalet for å gjøre hverandre oppmerksom på endringer hos elevene, også små endringer. Dette gjelder også for rektor som har en åpen-dør-policy for de ansatte. Lærergruppene oppgir at de har lav terskel for å kontakte foresatte for å informere eller spørre om alt er i orden- heller en telefon for mye, enn en telefon for lite. Andre ansatte oppgir at det er kort vei til rektor eller kontaktlærer hvis de har informasjon om elever. Lærergruppene forteller om jevnlig kommunikasjon i personalet rundt elevs sårbarhet kan resultere i målrettet observasjon som en del av inspeksjonsplanen.

Rektor og tre av gruppene oppgir i intervju at det er møte mellom rektor og kontaktlærere to ganger i året for å gå gjennom alle elevene i klassen for å kartlegge sårbare elever og andre forhold som bør følges opp. Rektor og lærergruppene forteller at skolemiljømappa som alle ansatte har inneholder oppdatert informasjon om hvordan de skal jobbe på skolen.

Tre av ansattgruppene oppgir i intervju at inspeksjonsplanen er dynamisk og fokuserer spesielt på blindsoner både ute og inne. Elevene forteller at det alltid er voksne de kan henvende seg til i friminuttet og at det ofte er voksne i garderoben og gangen.

SFO-ansatte og fagarbeider oppgir i intervju at de er i klasserommet og har øye på hele klassen selv om de er i klassen for å følge en enkelt elev. De er flinke til å observere kroppsspråk, blikk, kommunikasjon- og de ser mer enn det læreren ser som står foran i klasserommet. Disse observasjonene blir overbrakt til kontaktlærer muntlig.

Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon fra elevene om hvordan de har det på skolen?

I egenvurderinger svarer alle ansattgruppene, samt rektor, ja på dette spørsmålet. En ansattgruppe nevner rutiner for oppstart av skoledagen hvor ansatte er tett på alle elever for å kunne ta tak i de som ser ut til å "ha en dårlig dag". De andre ansattgruppene viser til klassetrivselsundersøkelse, sosiogram, anonym elevundersøkelse, 5. -7. trinn har årlig samtale med rektor, elevsamtaler, utviklingssamtaler, oppsøkende inspeksjon, foreldreundersøkelsen fra Udir, klassemøter og informasjon via elevrådet og hjemmefra via Transponder. Løpende samtaler med alle elever, hyppigere kontakt hvis nødvendig. Lav terskel for skole-hjem kontakt.

I intervjuene bekreftes svarene som er gitt i egenvurderingene. Tre av ansattgruppene forklarer at alle ansatte har en skolemiljømappe med et meldeskjema for delpliktene. Det er lav terskel for å melde ifra om hendelser eller observasjoner til den aktuelle kontaktlærer. Hver kontaktlærer har en klasseperm hvor informasjon og meldinger om alle elevene samles. Lærerne oppgir at dette gjør det enklere for kontaktlærer på følge med på sine elever.

Ansattgruppen bestående av SFO og fagarbeidere i skolen forteller i intervju at alle som har inspeksjon har ansvar for å være oppsøkende, få med barn i lek, er i alle soner også blindsoner, litt spesielt i korona med gult nivå og kohorter, inspeksjonsplanene endrer seg etter behov, for eksempel hvis det er noe spesielt eller en elev som trenger ekstra oppfølging. Planen blir revidert gjennom skoleåret.

En lærergruppe oppgir i intervju at helsesykepleier er på skolen to dager i uka, og at hun har et tett samarbeid med lærere på skolen. De forteller at de opplever at det er viktig å ikke bagatellisere hvordan en elev føler det, særlig hvis det er en særlig sårbar elev, viktig at de voksne tar barna på alvor, at barna opplever å bli sett.

Elevene forteller i intervju at de som jobber på skolen ser dem og spør hvordan de har det, følger med på dem og observerer i friminuttet. De oppgir at de har trivselsundersøkelser to ganger i året og elevsamtale en gang i året. Spekterundersøkelse tar de på pc. Læreren går gjennom undersøkelsene med klassen i etterkant, viser frem resultatet og prater litt om det, for eksempel hvis noen ikke har det bra og hva de kan gjøre da.

Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø?

Alle ansattgruppene og rektor svarer ja på dette spørsmålet i egenvurderinger. Notater fra de ansatte fylles inn i meldeskjema og levers til den aktuelle kontaktlærer som legger det i klassepermen. Alle hendelser, varsler, undersøkelser, kommunikasjon og tiltak rundt hver enkelt elev noteres i passende skjema og overleveres til kontaktlærer som legger det i permen. I klassepermen noteres det også hva som eventuelt blir gjort videre med saken der og da (f.eks. grep inn, snakket med de involverte o.l.). Det er kontaktlærer som er ansvarlig for å oppbevare dokumentasjon i klassepermen og varsler rektor ved behov. Innholdet i klassepermen blir arkivert digitalt ved behov og på slutten av hvert år. To ganger i året går kontaktlærer og rektor gjennom alle elevene og hvis det er grunn til bekymring arkiveres elevinformasjonen i datasystemet 360.

I intervju oppgir SFO og fagarbeidere i skolen at de har fått en ringperm av rektor hvor informasjon skal skrives hvis det oppstår noe med en elev. Permen inneholder også annen informasjon/rutiner de trenger.

De to lærergruppene informerer i intervju om at systemundersøkelser lagres på internett, mens klassetrivselsundersøkelser, referat fra elev- og utviklingssamtaler, kommunikasjon med hjemmet, samt observasjoner samles i kontaktlærers klasseperm.

Skolens innsendte eksempelsaker inneholder utfylte skjema for oppfølging av delpliktene hvor de fem ulike delpliktene er dokumentert, ofte delt inn i høst og vår.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren vurderer ut fra egenrevisninger og intervju at alle ansatte, både lærere, assistenter, fagarbeidere, merkantilt ansatte og renholdere ved Moen skole er oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Alle ansattgruppene er samstemte i sine forklaringer av hvordan de vet hva de skal følge med på, noe som reflekteres i skolens dokumenter «Skolens årshjul for å ivareta et inkluderende skolemiljø» og «Analyse av sårbare elever».

Statsforvalteren oppfatter at rektors forventninger til de ansatte om at det skal være en lav terskel for informasjonsutveksling og et kontinuerlig fokus på elevenes trivsel er en godt integrert praksis i personalet. Alle ansattgruppene referer til skolemiljømappa, samt planleggingsdager og personalmøter som arenaer hvor de har fått kunnskap om tema fra rektor. Det kommer frem at ansattgruppene har en felles forståelse for hvordan det skal følges med og hvordan det skal dokumenteres.

Statsforvalteren vurderer at det er sannsynliggjort at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon, noe som bekreftes av at tre av ansattgruppene, både i egenrevisninger og i intervju, i hovedsak nevner de samme metodene for informasjonsinnhenting for å følge med på hvordan elevene har det på skolen.

Dokumentasjonen av plikten til å følge med er noen ganger knyttet til muntlige, men i hovedsak skriftlige, meldinger om observasjoner eller mistanker til kontaktlærer eller rektor. Kontaktlærer er ansvarlig for å dokumentere forhold rundt eleven i klassepermen.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Moen skole i tilstrekkelig grad sikrer at alle som jobber ved skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med særskilt sårbarhet, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 første og sjuende ledd og 9-1.

2.3. Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 første og sjuende ledd og 9-1.

Plikten til å gripe inn handler om umiddelbart å stanse negativ oppførsel, for eksempel ved å bryte opp en slåsskamp eller stanse en utfrysningssituasjon. Alle som jobber på skolen, skal ha nulltoleranse mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Dere skal dokumentere hvordan dere griper inn. Rektor skal sørge for at alle som jobber på skolen griper inn mot krenkelser.

Statsforvalterens observasjoner

Har alle som jobber på skolen kompetanse til å gripe inn?

I RefLex oppgir alle ansattgruppene, samt rektor at skolen har skolemiljø og 9A som tema på kurs, møter, planleggingsdager gjennom året og at de ansatte derfor har kompetanse til å gripe inn.

I intervju oppgir alle ansattgruppene at de har en forståelse for når det skal gripes inn og at de griper inn hvis det er nødvendig.

Sørger rektor for at alle griper inn, dersom det er mulig?

I RefLex svarer ansattgruppene ja på at de griper inn og grunngir det med at det er deres plikt som ansatte ved skolen. Rektor oppgir at det har blitt poengtert at ansatte skal gripe aktivt inn for å stoppe krenkelser.

I intervju oppgir en ansattgruppe at det er lav terskel for å gripe inn umiddelbart når det skjer noe, og at det kommer an på hendelsens alvorlighetsgrad hvordan inngripen blir gjort. Alvorlighetsgraden tilsier om rektor skal varsles eller ikke, og det er felles forståelse for dette blant de ansatte, for eksempel hvis det er en elev som ofte er i innblandet eller det er gjentakende hendelser. En annen ansattgruppe legger i intervju vekt på at terskelen for å gripe inn er en pågående diskusjon i kollegiet. Videre vises det til at de ansatte stoler på den profesjonelle magesfølelsen kombinert med den nære relasjonen de har til sine elever. Ansattgruppene oppgir også at det er viktig å rydde opp i situasjoner som har skjedd, og at skolen ringer raskt hjem for å være i forkant.

Ansattgruppen bestående av ikke-pedagogisk personale oppgir i intervju at de griper inn, for eksempel i garderober og ganger. De gir uttrykk for at de har et ansvar for å ifra til elevene om ugrei oppførsel. De forteller også at de har en forståelse av hva som er greit og ikke når det kommer til elevatferd.

En annen ansattgruppe forteller at rektor varsles etter inngripen og at lærerne snakker med hver enkelt elev, i tillegg til å ringe hjem. Hvis det er hendelser som har skjedd utenfor skolen har de ikke mulighet til å gripe inn, men undersøker forholdet så raskt som mulig på skolen.

Elevene oppgir at lærerne griper inn hvis noe skjer og at det blir gitt beskjed til rektor.

Dokumenterer skolen situasjoner hvor ansatte har grepet inn?

Alle ansattgrupper og rektor bekrefter i RefLex at det dokumenteres i klassepermen når ansatte griper inn ovenfor elever. Det refereres tilbake til spørsmål om dokumentasjon i punkt 2.2.

I intervjuene utdypes dette med referanse til meldeskjema som er tilgjengelig for alle ansatte i deres skolemiljømappe. Når en ansatt har grepet inn på en måte som oppfattes av betydning, leveres meldeskjema til den aktuelle kontaktlærer med informasjon om situasjonen det ble grepet inn i.

Skolens innsendte eksempelsaker inneholder utfylte skjema for oppfølging av delpliktene hvor de fem ulike delpliktene er dokumentert, ofte delt inn i høst og vår.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren vurderer ut fra egenvurderinger og intervju at alle ansatte, både lærere, assistenter, fagarbeidere, merkantilt ansatte og renholdere ved Moen skole vet hvordan det skal gripes inn og griper inn i hendelser hvor det foregår noen form for krenkelse.

Ansattgruppens svar i intervju peker mot at det er en felles forståelse i personalet om at det er deres ansvar å gripe inn og at det også pågår diskusjoner rundt når det skal gripes inn og når det skal varsles videre.

Hendelser av en slik art at det oppfattes som viktig å melde fra om blir varslet via meldeskjema til kontaktlærer. Kontaktlærer samler opp informasjonen og tar den videre til rektor hvis det er gjentakende eller alvorlige hendelser.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Moen skole sørger for at alle som jobber ved skolen griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 første og sjuende ledd og 9-1.

2.4. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 andre og sjuende ledd og 9-1.

Plikten til å varsle rektor gjelder all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Tilsvarende gjelder tilfeller der en elev sier ifra om at han eller hun ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Saken bestemmer hvor raskt rektor må få varsel.

Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal varsle, og følge opp at det blir gjort. Dere skal dokumentere det dere gjør for å varsle.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Alle ansattgruppene oppgir i RefLex at rektor varsles og at det er lav terskel for å kontakte rektor. Det kommer frem at ansattgruppene informerer elevene det gjelder om at rektor varsles.

I intervju oppgir alle ansattgrupper at de varsler kontaktlærer via et meldeskjema som er tilgjengelig for alle ansatte. Kontaktlærer varsler videre til rektor muntlig eller i halvårsmøte hvor alle elevene kartlegges. Det oppgis også at det kan varsles direkte til rektor hvis det er alvorlig eller det passer slik. En ansattgruppe oppgir at de noen ganger melder ifra til rektor muntlig hvis de observerer noe som gir grunn til bekymring.

Fagarbeidere i skolen og på SFO informerer SFO-leder hvis de observerer noe i SFO-tiden, og informerer kontaktlærer eller rektor hvis de observerer noe i skoletiden.

Elevene oppgir at rektor varsles hvis det har skjedd noe mellom elever som ikke er bra.

Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

Rektor oppgir i intervju at etter at skolen hadde en skolemiljøsak hos Statsforvalteren i Innlandet i fjor har det blitt opprettet skolemiljømapper for alle ansatte. Disse mappene inneholder skolens rutiner, samt meldeskjema.

Alle ansattgruppene oppgir at rektor oppfordrer til rask varsling om alle saker, og at de oppfatter at alle meldinger følges opp. Ansattgruppene oppgir også at rektor tar opp rutiner rundt delpliktene på ulike møtearenaer gjennom året. Dette støttes opp av skolens dokumentasjon for eksempel «Skolens årshjul for et inkluderende skolemiljø».

Blir det dokumentert dersom en ansatt varsler rektor om at en elev ikke har det trygt og godt?

I RefLex oppgir ansattgruppene og rektor at varsel dokumenteres. En ansattgruppe oppgir at varsel dokumenteres ved at skjema for dokumentasjon av delpliktene fylles ut og legges i klassepermen som kontaktlærer er ansvarlig for.

Informasjonen bekreftes i intervju hvor bruk av meldingsskjema og klassepermer utdypes. Kontaktlærer samler opp observasjoner og informasjon rundt hver elev og varsler videre til rektor hvis det er grunn til bekymring.

I skolens dokumentasjon kommer det ikke frem en spesifikk rutine for gjentatt varsling, men ansattgruppene oppgir i intervju at det varsels gjentatt hvis det er behov for det.

Skolens innsendte eksempelsaker inneholder utfylte skjema for oppfølging av delpliktene hvor de fem ulike delpliktene er dokumentert, ofte delt inn i høst og vår.

Statsforvalterens vurderinger

Alle ansatte bekrefter at det varsles til rektor både muntlig og skriftlig om elevbekymringer kontinuerlig. De forteller også at det er åpen dør hos rektor og at de er oppfordret av rektor til «å varsle en gang for mye istedenfor en gang for lite». Den gjennomgående beskrivelsen av hvordan meldingsskjema brukes og følges opp av kontaktlærer og rektor, sannsynliggjør at det ved skolen er en felles praksis for hvordan det varsles.

På tross av at det ikke finnes en rutine for gjentatt varsling i skolens dokumentasjon kommer det frem i egenvurderinger og intervju at det er tett kommunikasjon blant de ansatte når det gjelder elevenes skolemiljø, herunder meldingsskjema og møtefora. Dette peker i retning av at det varsles gjentatt hvis det er bekymringer rundt samme elev over tid. Statsforvalteren vurderer det derfor som sannsynliggjort at det varsles gjentatt ved behov.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Moen skole sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 andre og sjuende ledd og 9-1.

2.5. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 andre ledd og 9-1.

Plikten til å varsle rektor gjelder all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Tilsvarende gjelder tilfeller der en elev sier ifra om at han eller hun ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Saken bestemmer hvor raskt rektor må få varsel. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal varsle, og følge opp at det blir gjort.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor avklart hvilke saker de som jobber på skolen skal varsle om straks og hvor raskt de skal varsle om andre saker?

I RefLex svarer alle gruppene ja på dette spørsmålet og utdyper med at dette blir jevnlig drøftet i fellesmøter, og at det er en felles forståelse blant de ansatte om hvilken alvorlighetsgrad i hendelser som krever varsling raskt.

I intervju oppgir alle ansattgruppene at det er en forståelse blant de ansatte på skolen om å varsle raskt i alle saker. Nærmere utdyping i intervju avdekker at lærere noen ganger tar kontakt med rektor på kveldstid hvis de får kjennskap til saker som de opplever må varsles raskt, gjennom kontakt med foresatte.

Alle ansattgruppene oppgir at rektor oppfordrer til rask varsling om alle saker, og at de oppfatter at alle meldinger følges opp. Ansattgruppene oppgir også at rektor tar opp rutiner rundt delpliktene på ulike møtearenaer gjennom året. Dette støttes opp av skolens dokumentasjon for eksempel «Skolens årshjul for et inkluderende skolemiljø».

En ansattgruppe forteller at dette drøftes jevnlig blant lærerne og de har kommet fram til at det er bedre å varsle for mye enn for lite. Hvis noen får kjennskap til at en elev ikke har det bra går det veldig raskt. De forteller også at det er åpen dør hos rektor og at rektor har gitt beskjed om at «ingen sak er for liten til å varsles». Ansatte bekrefter også at de varsler om bagateller, men at det er bedre å være på den sikre siden.

SFO- ansatte og fagarbeider oppfatter at rektor vil ha varsel så fort som mulig uansett, slik at han kan snakke med involverte elever og ev. ringe hjem.

Statsforvalterens vurderinger

Det kommer frem gjennom egenvurdering og intervjuer at de ansatte har en felles forståelse for hvor raskt det skal varsles i ulike saker. Informasjonen fra de ansatte peker også i retning av at de fleste saker varsles med en gang. Saker varsles som oftest skriftlig, men det kommer frem at saker noen ganger varsles muntlig før meldeskjema leveres fordi det fremskynder prosessen. Alle ansattgruppene oppgir at det er rektor som har klargjort hvor raskt det skal varsles.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Moen skole sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 andre ledd og 9-1.

2.6. Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller?

Rettslige krav

Opplæringsloven § 9 A-4 andre ledd andre punktum og sjuende ledd.

Rektor skal varsle skoleeieren om alvorlige tilfeller. Dette kan gjelde saker der krenkelsene er særlig voldelige eller integritetskrenkende, eller der skolen over noe tid ikke har klart å løse en sak. Dere skal dokumentere det dere gjør for å varsle.

Statsforvalterens observasjoner

I RefLex svarer rektor at «I alvorlige tilfeller varsles skoleeier, i mitt tilfelle er det enhetsleder skole, hvor det også handler om å kunne drøfte løsninger med enhetsleder skole eller få råd.»

I intervju bekrefter rektor sitt svar i egenvurderingen. Han oppgir at det er stor aksept for å ta en telefon til enhetsleder skole for å drøfte saker og at det er lav terskel og kort vei i kommunikasjonen dem imellom. Rektor oppgir at han dokumenterer kommunikasjon med enhetsleder ved å notere ned i de aktuelle elevsakene.

I en av eksempelsakene kommer det frem at rektor varslet enhetsleder samme dag som han selv mottok et varsel om en alvorlig skolemiljøsak som omhandlet en elev ved skolen.

Statsforvalterens vurderinger

Gjennom rektors egenvurdering, intervju og dokumentasjon fra skolen mener Statsforvalteren at det er sannsynliggjort at rektor varsel skoleeier, ved enhetsleder skole, ved alvorlige tilfeller.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Moen skole varsler skoleeieren om alvorlige tilfeller, jf. opplæringsloven § 9 A-4 andre ledd andre punktum og sjuende ledd.

2.7. Sikrer rektor at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 tredje og sjuende ledd og 9-1.

Så snart dere får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal dere undersøke saken nærmere.

Alle elever som er involvert i saken, har rett til å uttale seg.

Undersøkelsene skal få frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Dere må innhente nok informasjon til å avdekke hva som har skjedd, og om én eller flere elever opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Dere skal dokumentere hvordan dere undersøker saken. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal undersøke, og følge opp at det blir gjort.

Statsforvalterens observasjoner

Her rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at skolen undersøker saken tilstrekkelig grundig og følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

I egenvurderinger svarer alle ansattgruppene ja på spørsmål om saker alltid undersøkes. Det kommer frem at meldingen om å starte undersøkelser kommer fra rektor når han har fått kjennskap til at en elev ikke har det bra. I intervju utdyper de to lærergruppene dette med at varsel går til rektor og at han deretter samarbeider med kontaktlærer om hvordan det skal undersøkes videre. Eleven og foresatte inviteres til et møte på skolen hvor videre undersøkelser og ev. tiltak kan avtales.

Alle ansattgruppene, samt rektor, bekrefter i egenvurderinger at undersøkelser alltid får frem fakta om situasjonen og beskriver ulike metoder som brukes for å fremskaffe mest mulig informasjon. For eksempel samtaler, observasjon, pedagogisk analyse, skole-hjem samarbeid, elevundersøkelse, og sosiometrisk kartlegging.

Tre ansattgrupper oppgir i intervju at de kan ta en innledende samtale med eleven med en gang de får kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Det blir i samråd avgjort hvem som tar samtalen basert på hvem som har den nærmeste relasjonen til eleven, det kan for eksempel være kontaktlærer, faglærer, helsesykepleier eller rektor. En av lærergruppene oppgir at tidligere undersøkelser trekkes frem som del av undersøkelsene i en sak og at det kan lages en pedagogisk analysemodell for å få overblikk over omfanget av saken hvis det er nødvendig.

SFO-ansatte og fagarbeider i skolen oppgir i intervju at de noen ganger får mistanke om at en elev ikke har det bra på skolen gjennom observasjoner, for eksempel at en elev ikke spiser maten sin eller går alene. Da tar de en samtale med eleven hvor eleven får uttrykke seg om hva som er

problemet. Informasjonen som kommer frem, videreformidler de til kontaktlærer. I andre tilfeller kan de være med å utføre observasjoner eller andre typer undersøkelser som er bestemt av kontaktlærer og rektor.

Rektor oppgir i intervju at skolen skiller mellom saker de oppdager selv og saker som meldes fra foreldrene. Uansett undersøkes saken med en gang, men det kommer an på saken hvordan undersøkelsene rigges. Hvis skolen får melding fra foreldrene kalles det inn til møte der eleven også deltar, hvor det avtales hvilke type undersøkelser og ev. tiltak som skal settes i verk. Ofte går undersøkelsesfasen og tiltaksfasen parallelt og dette forklarer rektor med at sakene ofte ikke er så «tunge». I mer alvorlige saker vil undersøkelsesfasen ta lengre tid. Rektor oppgir videre at han i alle saker, i tillegg til foresatte og elev, blir enig med kontaktlærer om fremdriften.

Skolens dokumentasjon «Vår verktøykasse...» inneholder rutiner for hvilke undersøkelser som kan brukes og hvordan de kan gjennomføres. Dette inkluderer observasjon, dialogbasert samtale, sosiometrisk undersøkelse og pedagogisk analyse av opprettholdende faktorer. I intervju bekrefter de to lærergruppene, samt rektor, at dette er undersøkelsesmetoder som brukes på skolen.

Får involverte elever uttale seg i saken?

Det kommer ikke frem i egenvurderingene om rektor har en fast fremgangsmåte for å sikre at eleven får uttale seg, men alle ansattgruppene svarer ja på at dette skjer. En lærergruppe oppgir i egenvurdering at det gjennomføres individuelle samtaler med alle involverte elever for å samle mer informasjon om elevenes opplevelse av saken. Det vises også til at elevens subjektive opplevelse vektlegges og fremmes gjennom dialogbaserte samtaler og samarbeidsmøter som kan inkludere elev og foresatte.

I intervju kommer det frem at det er en felles forståelse i personalet om at involverte elever skal få uttale seg om saken. Dette skjer i første rekke gjennom samtale, og deretter i dialog om hva som bør skje videre, denne dialogen kan også inkludere foresatte.

Dokumenteres det som gjøres for å undersøke saken?

I egenvurderingene i RefLex viser alle ansattgruppene, samt rektor, til klassepermen med skjema for dokumentasjon av delpliktene når det gjelder å dokumentere hvordan det har blitt undersøkt. I tillegg oppgir en gruppe at sosiometriske undersøkelser lagres på nettsiden klassetrivsel.no, men kan skrives ut og lagres i klassepermen. Pedagogisk analyse gjennomføres i verktøyet fra SePu.

Alle samtaler med elev og foresatt, samt observasjoner, noteres ned i skjema for dokumentasjon av delpliktene og kontaktlærer tar vare på dette i klassepermen.

I intervju bekrefter de to lærergruppene dette. De oppgir at kontaktlærer fyller ut meldeskjema underveis med hvilke undersøkelser som er gjennomført, når og av hvem. Skjema lagres i klassepermen og leveres deretter til rektor for lagring i elevens mappe i datasystemet 360.

Statsforvalteren har fått oversendt dokumentasjon fra arbeid med elevsaker som bekrefter dette.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren vurderer at det er en fast fremgangsmåte for hvordan undersøkelser gjennomføres ved Moen skole og at det er bred enighet i personalet om at undersøkelser gjennomføres som et samarbeid mellom rektor og kontaktlærere, med hjelp fra faglærere, fagarbeider, SFO-ansatte.

Statsforvalteren legger videre til grunn at undersøkelser i første omgang gjøres gjennom samtaler med den eleven det er bekymring for og eventuelt denne elevens foreldre, men at det også gjennomføres samtaler med andre elever, for eksempel gjennom et samarbeid med helsesykepleier eller andre ansatte.

Videre vurderer Statsforvalteren det som sannsynliggjort at involverte elever alltid gis mulighet til å uttale seg i saken, samt at foresatte involveres raskt.

Når det gjelder dokumentasjon av undersøkelser, mener Statsforvalteren at Moen skole har et system og rutiner for dette som er godt kjent i personalgruppen.

Statsforvalteren vil påpeke at undersøkelsene i utgangspunktet skal danne grunnlaget for å sette inn egnede tiltak og at skolen bør være oppmerksom på at undersøkelsesfasen og tiltaksfasen ikke overlapper i for stor grad.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Moen skole sikrer at skolen undersøker saken tilstrekkelig grundig når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 tredje og sjuende ledd og 9-1.

2.8. Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 tredje ledd og 9-1.

Så snart dere får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal dere undersøke saken nærmere. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal undersøke, og følge opp at det blir gjort.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor en fremgangsmåte som sikrer at saken undersøkes snarest? Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

I egenvurderinger og intervju oppgir alle ansattgruppene at saker undersøkes snarest. En gruppe beskriver at de snakker med eleven først, og deretter varsler rektor, som planlegger videre undersøkelser med kontaktlærer.

I intervju forteller lærergruppene at alle saker vurderes fortløpende og at lærerne snakker sammen om elever og drøfter aktuelle saker hver dag. Undersøkelser kan settes i verk samme dag som de får kjennskap til den. En annen gruppe oppgir i intervju at de vurderer sårbarheten til elevene med tanke på når undersøkelser skal settes inn.

Rektor viser til den generelle fremgangsmåten for igangsettelse av undersøkelser, med vekt på at han vil ha beskjed om alle saker så fort som mulig slik at elever og foreldre kan involveres.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren vurderer at det er bred forståelse i personalet for at undersøkelser settes i gang så raskt som mulig. Det fremstår for Statsforvalteren som sannsynliggjort at de ansatte følger rektor sin fremgangsmåte ved å drøfte saker med han så raskt som mulig med tanke på å sette i gang undersøkelser.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Moen skole sikrer at skolen undersøker saken snarest, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 tredje ledd og 9-1.

2.9. Sikrer rektor at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 femte og sjuende ledd og 9-1.

Alle elever som er involvert i saken, har rett til å uttale seg, jf. barnekonvensjonen art. 12. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Elevene kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte eller få dem til å uttale seg på sine vegne. Dere må bruke elevens synspunkter aktivt i arbeidet med saken og når dere skal vurdere barnets beste, jf. barnekonvensjonen art. 3. Dere skal dokumentere hvordan elevene er hørt. Rektor skal sikre at dette blir gjort.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at eleven som tiltakene skal rette seg mot får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?

I egenvurderinger svarer alle ansattgruppene, samt rektor, ja på dette spørsmålet. En gruppe sier at elev og foresatte alltid er med i utforming av aktivitetsplanen, mens en annen gruppe oppgir at

elev og foresatt alltid får planen til gjennomlesning og mulighet til å kommentere før planen settes i verk.

I intervju oppgir lærergruppene at eleven alltid får uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen. Alle elever som er involvert i en aktivitetsplan blir innkalt til et møte på skolen sammen med foresatte for å høre hva de tenker om hvilke tiltak som skal settes inn. Aktivitetsplanen kan lages ferdig i møte og foresatte og elever kan skrive under der og da. Noen ganger lages planen i møte, men ferdigstilles av kontaktlærer og rektor, for deretter å sendes hjem til gjennomlesning og signering av foreldre og elev.

Videre kommer det frem i intervju med lærergruppene at alle elever som er omfattet av en aktivitetsplan kalles inn til møte med foresatte, men det er separate møter for hver elev/foresatt. Noen ganger ser lærerne tegn på ubalanse i elevmiljøet og det er da en mulighet at både krenker og krenkede har hver sin aktivitetsplan.

Lærergruppene forteller i intervju at skolen ikke starter prosess med å lage aktivitetsplan før de har hatt kommunikasjon med elev/foreldre. Noen ganger ønsker ikke elev/foreldre aktivitetsplan fordi de stoler på at skolen har den informasjonen de trenger for å kunne behandle saken på en god måte. Hvis eleven ikke vil ha en aktivitetsplan, eller vil vente så dokumenteres dette i meldeskjema for delpliktene i klassepermen.

Andre ansatte oppgir i intervju at hvis de har meldt saken er de med i å utforme aktivitetsplanen og eleven er alltid med for å uttale seg.

Rektor oppgir i intervju at eleven og foreldre involveres i utforming av aktivitetsplanen og at de alltid blir spurt om de er enige i forslag til tiltak.

Får andre elever som tiltak direkte påvirker uttale seg om hvordan tiltaket påvirker dem?

En lærergruppe oppgir i intervju at hvis en aktivitetsplan berører en annen elev, har de sammen med rektor kontakt med hjemmet, hvor det orienteres om at skolen snakker med eleven.

Dokumenterer skolen hvordan elevene blir hørt?

Lærergruppene oppgir i intervju at notater fra elevsamtaler blir ført inn i meldeskjema og oppbevart i klassepermen. Skolens meldeskjema inneholder ikke en egen rubrikk for elevens stemme, men rubrikker for de fem delpliktene. Referat fra møter med elev og foresatte blir også oppbevart i klassepermen. Når det opprettes en skolemiljøsak arkiveres dokumentasjon fra klassepermen i datasystemet 360.

Skolens mal for aktivitetsplan inneholder et punkt som heter «Hva mener eleven?» som tar for seg elevens uttalelse og synspunkter på egnede tiltak.

Statsforvalteren har fått oversendt dokumentasjon fra arbeid med elevsaker hvor det kommer frem at eleven får uttale seg om tiltakene i aktivitetsplanen.

Statsforvalterens vurderinger

På bakgrunn av informasjon fra egenvurdering, intervju, dokumentasjon og eksempelsaker vurderer Statsforvalteren det som sannsynliggjort at elevene får uttale seg om tiltakene i aktivitetsplanen, og at rektor har en fremgangsmåte for å sikre dette som er kjent for personalet ved skolen. Statsforvalteren vurderer også at elevens uttalelse dokumenteres og arkiveres.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Moen skole sikrer at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 femte og sjuende ledd og 9-1.

2.10. Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 fjerde, sjette og sjuende ledd og 9-1.

Plikten til å sette inn tiltak gjelder uavhengig av årsaken til at eleven ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Dere skal velge tiltak ut fra faglige vurderinger av hva som er egnede tiltak. Vurderingene skal basere seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. Dere må tilpasse tiltakene til saken og elevens helhetlige behov.

Dere må ta stilling til hva som er elevens beste i saken. Dette gjelder også for andre elever som er involvert i saken eller blir direkte påvirket av tiltakene. Momenter i vurderingen kan være elevens syn på hva som bør være innholdet i aktivitetsplanen, elevens identitet og karaktertrekk og egenskaper, familiemiljø og nære relasjoner, beskyttelse, omsorg og sikkerhet, sårbarhet eller sårbare situasjoner, elevens rett til liv og utvikling, elevens fysiske og psykiske helse og elevens rett til utdanning. Det skal sterke hensyn til for at dere kan sette elevens beste til side. Dere må ta stilling til hvor stor vekt elevens beste skal ha.

Samlet sett skal dere gjennomføre de tiltakene som med rimelighet kan forventes av dere i den enkelte saken. Rektor skal sikre at dette blir gjort. Dere må dokumentere hvordan dere setter inn egnede tiltak, hører involverte elever, tar hensyn til elevens beste.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at skolen setter inn egnede tiltak i alle saker?

I egenvurdering bekrefter alle ansattgruppene, samt rektor, at tiltak alltid settes inn hvis en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Det kommer ikke frem om rektor har en fast fremgangsmåte.

En lærergruppe oppgir i intervju at aktivitetsplaner kan inneholde enkle undersøkelser og små tiltak over en kort periode, eller større med full pedagogisk analyse og mange tiltak over en lengre periode. De nevner også et bredt spekter av tiltak.

Gruppen med andre ansatte oppgir i intervju at de i skolemiljø saker er tett på klassen og eleven det gjelder, de kjenner elevene godt og følger tett med. De forteller også at de er med på å gjennomføre aktivitetsplanen i samarbeid med kontaktlærer, inkludert evaluering og justering underveis.

Skolens dokumentasjon inneholder rutiner og beskrivelser av undersøkelser som kan lede til at egnede tiltak blir satt inn, for eksempel i «Vår verktøykasse ...», meldeskjema og punktet «Hva mener eleven?» i aktivitetsplanen.

Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

I egenvurdering referer rektor til beskrivelse av fremgangsmåter for undersøkelser og tiltak med vekt på god kommunikasjon mellom skole og hjem.

I intervju beskriver lærergruppene prosessen rundt undersøkelser og tiltak som gjennomføres i samarbeid mellom kontaktlærer, rektor, elev og foresatte, og med hjelp til gjennomføring fra andre ansatte på skolen.

Barnets beste

Et overordnet premiss for hva som er å regne som et egnet tiltak, er hensynet til barnets beste og barnets rett til å bli hørt, jf. Grunnloven § 104, barnekonvensjonen art. 3 og 12 og oppl. § 9 A-4 femte ledd. En viktig presisering er at det er kapittel 9 A som skal være i samsvar med barnekonvensjonen, og ikke omvendt. Dette betyr at det ikke er tilstrekkelig å si at barnets beste implisitt er vurdert gjennom en korrekt tolkning av opplæringsloven med dens tilhørende forskrifter. Hva som er best for barnet, må vurderes konkret og individuelt når skolen skal oppfylle sin aktivitetsplikt, jf. NOU 2015:2 pkt. 2.2.4 s. 44 og Sivilombudsmannens uttalelse i sak 2016/800. Når skolen tar stilling til hvilke tiltak som bør settes inn, må dere vurdere det opp mot hva slags tiltak som ivaretar elevens interesser best mulig.

I intervjuene kommer det fram at ansatte og rektor mener at elevens beste skal være i fokus. Lærergruppene oppgir i intervju at de gjør en vurdering av barnets beste gjennom hele behandling av saken, men at den ikke gjøres skriftlig eller eksplisitt. Hvis en elev ikke er enig i tiltakene som er foreslått, så oppgir en lærergruppe at de lager tiltak for elevens beste og at de gjennomføres for at det skal bli bra for eleven. En lærergruppe uttrykker at de hører eleven og at tiltak justeres etter hvert hvis det kommer ny informasjon, men at de ikke utformer en eksplisitt barnets beste vurdering.

Rektor oppgir i intervju at barnets beste er med i utarbeidelsen av tiltak i aktivitetsplanen. Før planen blir iverksatt har rektor hatt samtale med eleven, og foreldre og elever får uttale seg om innholdet i planen. Rektor viser også til at aktivitetsplanen inneholder en uttalelse fra eleven om hva elevens opplevelse er. Hvis det oppstår uenighet mellom skole, faginstans og eleven om hva

som er tiltak til barnets beste, så oppgir rektor at elevens stemme blir hørt, men at tiltak kan gjennomføres selv om eleven mener tiltakene ikke skal gjennomføres.

Dokumentasjon

Statsforvalteren ser at malen for aktivitetsplan har hensyntatt kravet om at eleven skal høres gjennom en egen rubrikk som heter «Hva mener eleven?». Aktivitetsplaner tilknyttet eksempelsakene inneholder ikke en eksplisitt vurdering av hva som er elevens beste, men viser til hva eleven mener i saken. Skolens øvrige dokumentasjon viser ikke til mal eller skriftlig rutine for utarbeidelse av en helhetlig vurdering av elevens beste.

I intervju oppgir rektor at han har en samtale med lærere to ganger i året der alle elever gjennomgås. Hvis kontaktlærer har samlet flere notater knyttet til en enkelt elev blir delpliktarket arkivert i datasystemet 360.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren vurderer at de ansatte er samstemte i egenvurderinger og intervju om at tiltak settes inn. Vi vurderer også at ansatte og rektor oppgir en lik fremgangsmåte for hvordan egnede tiltak settes inn og at de ansatte på Moen skole har en helhetlig tilnærming til å ivareta elevens beste i det daglige og spesielt i skolemiljøsaker.

Statsforvalteren vurderer at det er sannsynliggjort at elevens stemme framkommer i aktivitetsplanen. Statsforvalteren kan ikke se at skolen utformer en skriftlig og eksplisitt vurdering som ivaretar helheten av hva som er elevens beste.

Statsforvalteren vurderer derfor at det ikke er sannsynliggjort at skolen har tilstrekkelig grunnlag for å sette inn egnede tiltak.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Moen skole ikke i tilstrekkelig grad sikrer at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 fjerde, sjette og sjuende ledd og 9-1.

3. Våre reaksjoner

3.1. Pålegg om retting

I kapitlene ovenfor har vi konstatert at dere ikke oppfyller regelverket på alle områder. Det er kommunen som er ansvarlig for at skolen blir drevet i samsvar med regelverket, jf. opplæringsloven § 13-10. Vi pålegger dere å rette opp følgende, jf. kommuneloven § 30-4:

Del 1- Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Kommunen må sørge for at skolen oppfyller plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2, 9 A-4 og 9-1. Kommunen må i den forbindelse se til at skolen:

2. sikrer at det blir satt inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt, herunder dokumenterer hvordan det er tatt hensyn til elevens beste.

3.2. Oppfølging av påleggene

Dere skal iverksette tiltak for å rette brudd på regelverket umiddelbart. Når påleggene er rettet, skal dere erklære at retting er gjennomført og redegjøre for hvordan dere har rettet.

Frist for innsending er **17.12.2021**. Vi vil ikke avslutte tilsynet før dere gjennom erklæringen og redegjørelsen har vist at påleggene er rettet.

Når vi avslutter tilsynet, vil vi utarbeide et informasjonsskriv for elever og foreldre.

4. Dere har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Dere kan klage på enkeltvedtaket.

Hvis dere klager, må dere gjøre det innen tre uker. Fristen gjelder fra beskjed om brevet har kommet frem til dere, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Dere sender klagen til oss. Vi har muligheten til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enig med dere, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken.

I forvaltningsloven § 32 kan dere se hvordan dere skal utforme klagen.

Dere kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet, jf. forvaltningsloven § 42.

Dere er part i saken og har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

5. Vedlegg: Liste over dokumentasjon

Følgende dokumenter inngår i dokumentasjonsgrunnlaget for tilsynet:

- Egenvurdering i RefLex, levert av tre ansattgrupper og av rektor
- Grov oversikt over vedlegg til egenvurderingen, innsendt av rektor (fullstendig oversikt ligger i RefLex):
 - Aktivitetsplikten – 5 delplikter Rutiner Moen skole
 - Aktivitetsplikten delplikt 1 Følge med og fange opp

- Aktivitetsplikten delplikt 2 Gripe inn
- Aktivitetsplikten delplikt 3 Varsle
- Aktivitetsplikten delplikt 4 Undersøkelsesplikten
- Aktivitetsplikten delplikt 5 Aktivitetsplan
- Analyse av sårbare elever
- Beskrivelse av sosiometrisk kartlegging
- Dokumentasjon ang aktivitetsplikt_varslingsplikt_
- Dokumentasjon vurdering_trivsel på utviklingssamtale
- Inforskriv_til_foreldre_om_skolemiljø hjemmesiden
- Meldingsskjema for å ivareta delpliktene
- Plan for tilsyn og inspeksjon skoleåret 2020_2021
- Skolens årsplan for å ivareta et inkluderende skolemiljø
- Utviklingssamtale 6.trinn vår
- Vurderingsblomsten på 1.-4- trinn del 1
- Vurderingsblomsten på 1.-4- trinn del 2
- Vår verktøykasse for skolemiljø og krenkelser
- Vårt elevsyn og læringssyn redigert
- Kopi av fire konkrete skolemiljøsaker som er behandlet ved skolen

Det ble gjennomført stedlig tilsyn på Moen skole den 07.09.2021. På grunn av situasjonen knyttet til den pågående korona-pandemien, ble intervjudagen gjennomført via Teams. Vi snakket med rektor, totalt 7 lærere med ulike funksjoner og 6 øvrige ansatte. I tillegg har vi hatt en samtale med en gruppe på 6 elever fra 6. og 7. trinn.